

ROM
FAR
TUNA

ROMFARS HÄLSNING

Nr 2

1972

Romfartunabor!

Här kommer den andra Romfars-hälsningen.

Med den hälsar vi de nyinflyttade välkomna. Hoppas ni trivs med hus och trädgård, grannar och bygden. Hemkänslan ökar ju mer ni också lär känna "vad som fordom var". Denna hälsning kan bidra till det. Ni skall också veta att kyrkan är *er* kyrka. I gudstjänsten upplever vi församlingsgemenskapen starkast. Välkomna många gånger.

"Aldre" församlingsbor hoppas vi också skall ha glädje av hälsningen. Kompletterande uppgifter tas gärna emot, liksom nya bidrag, hur blygsamma de än kan vara. Sänd gärna hälsningen till forna sockenbor.

Möt mangrant upp till gudstjänsterna nu i advent och jul, nyår och Trettondag. Ge en riklig missionskollekt den senare dagen.

Vi hoppas kunna återkomma i fastan.

God helg med Herrens glädje önska vi hem och hjärtan.

För redaktionskommittén *Sven Jönson*

Högmässorna under december och januari kl. 11.15, i mars kl. 9.30.

Undantag: 3/12 kl. 9.30. Körsång. H.H. Nattvard. Julotta kl. 6. Körsång.

Annandag jul högmässa i Haraker. Nyårsbön kl. 18. Solosång.

Församlingen som den 1 januari utgjorde 674 personer har till 1 december minskat till 663.

Den 4 juli avled församlingens äldsta, Emma Sofia Karlsson, 106 år fyllda.

De nu äldsta är Arvida Fredriksson, Broarna, och Carl Eliasson, Oppråby, båda 90 år.

Min psalm, 388: 1 och 3.

Jesu, tänk på mig,

Medan dagens timmar skrida.

När jag sjuk och maktlös är,

endast ett min själ begär:

Att du hjälper mig att lida.

Du som sargades och bar

korsets tyngd och tålig var,

Jesu, tänk på mig.

Jesu, kom till mig,

Ingen jordisk hjälp hugsvalar

som din egen starka hand,

när den löser plågans band

och du själv till hjärtat talar.

Genom okänd morgondag

av din kärlek bäres jag.

Jesu, kom till mig.

Linnéa Andersson, Tösta

Ett av mina bibelord: De idogas hand kommer till välde, men en lat hand måste göra trältjänst. Ordspråksboken 12:24. *Peter Toll på Tå*

Ulrika Charlotta Palmstruch

Sparfvenfeldtare Kvarnbroägare Donator

Den sista som är gravsatt i det Sparfvenfeldska gravkoret i Romfartuna var Ulrika Fredrika Charlotta Palmstruch. Hon var född 26 mars 1800 i Stockholm och dotter till majoren Carl Urban Palmstruch, f. 1771 och död 1838 på Ransta gård, samt hans hustru Magdalena Fredrika Stiernefeldt, f. 1773, död 1850 på Ransta. Båda föräldrarna är begravda i Kumla liksom systemen Hedvig Lovisa Beata, som dog 1847 trettiofyra år gammal. Av bröderna var Carl Gerhard född 1802, gift och död 1872 i Eskilstuna, Urban Vilhelm född 1804 och död som gift i Malmö 1833.

Hennes farfar var majoren Urban Reinhold Palmstruch, född 1726 i Riga, död 1795 i Stockholm och begravd jämte sin första fru i Hjärneska graven i Bromma. Han gifte sig andra gången på Kulla Gunnarstorp, Alle-rum i Skåne, med överhovstallmästare Johan Hindric Sparfvenfeldts dotter Ulrika, född 1773 i Stockholm och död där 1816. — Ulrika Charlotta Palmstruch var alltså sondotters sondotter till den "store" Johan Gabriel Sparfvenfeldt.

Från de nuvarande Kvarnbroägarna har jag fått del av några gamla handlingar, som vitsordar Ulrika Charlotta Palmstruch som ägare och donator.

Det äldsta är ett sigillförsatt lagfartsbevis inom glas och ram, där "Kongl. Maj:ts Min Allernådigste Konungs Och Herres Trotjenare och Härads Höf-ding" P. Waller den 7 december 1810 "Gjör Wetterligt att . . . framlidne Herr Majoren och Riddaren Carl Jacob Sparfvenfeldts Respective Arf-vingar . . . till Majoren Wälborne Herr Carl Urban Palmstruch och Dess Fru Wälborna Magdalena Fredrica född Stjernefeldt . . . försålt 1 13/16 Mantal Frälse i Qvarnbro by . . . för en öfverenskommen och qvitterad Summa Femton Tusende Riksdaler Banco Specie . . . Till yttermera visso hafver jag detta med egen hand underskrifvit samt med Häradets och mitt eget Insegel bekräftat . . ." — Carl Jakob Sparfvenfeldt dog på Ransta 1809. Hans maka Hedvid Maria Posse dog redan 1773 på Åbylund liksom deras enda barn Johan Gabriel 1772 två månader gammal. Carl Urban Palmstruch var systersonen, Ulrika Charlottas far.

Enligt ett Gravations-Bevis, dagtecknat Carlslund den 5:e Julii 1847 tillhörde fastigheten Qvarnbro Två (1 13/16) Mantal Frälse i Romfartuna Socken Fröken Ulla Palmstruch.

En inramad och glaserad karta över alla ägorna till Qvarnbro, upprättad 1878, ligger till grund för laga skifte den 13 februari 1883. Av denna kan man utläsa att alla husen då var samlade i en by c:a 100 meter norr om bron över bäcken och att 876 små ägolotter blev samordnade till 6 fastigheter tillhöriga 3 gårdar. — Detta var efter Ulrika Charlotta Palmstruchs död.

Testamente. "Jag Ulrika Charlotta Palmstruch, som genom iråkad sjukdom blifvit erinrad om nödvändigheten deraf att en hvar så ordnar sina jordiska angelägenheter, att man när som helst kan med lugn gå sin förvandling till mötes, har såsom min yttersta vilja förordat följande:

Mom: 1. Till underhåll af Sparfvenfeldtska graven vid Romfartuna Kyrka i Westmanland anslår jag af min qvarlåtenskap Två Tusen (2000) Riksdaler Riksmünt, hvilken summa Kyrko Rådet i Romfartuna . . . anmodas att förvalta så att kapitalet utlånas och den årliga räntan användes till förenämnda ändamål; önskande jag att uti samma graf få hvila.

Mom: 2. Nycklarna till grafven skola förvaras af klockaren i Romfartuna, och skall han derföre erhålla ett årligt arvode af Tio (10) Riksdaler Riksmünt . . .

Mom: 3. Det öfverskott å nämnde räntemedel, som kan uppstå . . . skall årligen, på sätt församlingens Pastor ensam eger att bestämma, utdelas åt gamla, sjuka och orkeslösa fattige inom Romfartuna församling såsom understöd utan förminskning av det fattigunderstöd, som dem af socknens fattigvårdsstyrelse tillkommer. Se Psalmen No. 287 i Svenska Psalmboken. (Från 1819.)

Mom: 4. Efter min död skall Orgelnisten i Romfartuna Anders Bärsells lagliga arfvingar ega . . . uppbära Fem hundra (500) Riksdaler . . .

Mom: 5. Vidare förordnar jag att . . . såsom ett uttryck af min välvilja skall utgå till . . . Charlotta Crusenstolpe . . . m.fl.

Mom: 6. Till de tjenstepigor, som vid min död äro hos mig i lagstadt tjenst anslår jag såsom gåva 100 Rd Rmt åt hvardera, att utgå utom deras betingade löneförmåner.

Mom: 7. Till min nuvarande arrendator af Qvarnbro Gustaf Jansson, som alltid riktigt och ordentligt utgjort sine arrendeskyldigheter, anslår jag Ett tusen (1000) Riksdaler Rmt.

Mom: 8. Till min nuvarande homme d'affaires v. Häradshöfdingen Rickard Ahlberg uppdrager jag härmed . . .

Westerås den 21 Mars 1870. Ulrika Charlotta Palmstruch. (Sigill)
. . . hvarefter hon med tillkännagifvande av sin oförmåga att handlingen med sitt namn underteckna, anmodat mig Ojermark hennes namn skrifvit, dervid hon sjelf höll i pennan . . .”

”Som min broder kaptenen i Generalstaben m.m. Carl Gerhard Palmstruch aflidit, så förklarar jag härmedelst . . . så skola min broders Enka . . . och min vårdarinna Mamsell Selma Uhr . . . tilläggas . . ., hvarjemte jag härmedelst förordnar, att Mamsell Uhr skall bekomma mitt fickur; att mina nuvarande tjenarinnor Emma Christina Larsson och Fredrika Eleonora Olsson . . . skola få hvar sin uppbäddade säng, och att, till uppehållande av en frisäng på Westerås lazarett, som torde få bära namnet Ulla Palmstruchs frisäng för medellösa sjuka ifrån Westmanland”, anslås en grundfond af 5000 Rd, som ställes under Lazarett-Direktionens förvaltning. Westerås Söndagen den 18 april 1875. Ulrika Charlotta Palmstruch . . .”

Fredrika Charlotta Ulrika Palmstruch var stiftsjungfru. Det betyder att hon som dotter till adelsman fått fri bostad eller pension av särskild stiftelse, ”jungfrustift”, som ingenting har att göra med de kyrkliga stiften. Hon inflyttade 12/11 1866 från Nyköping till Västerås, där hon bodde Södra kvarteret 112, d.v.s. Norra Trädgårdsgatan 18—20. Hon dog i Västerås den 11 mars 1878.

Kistan kördes till Romfartuna kyrka av frälsbonden, nämndemannen Gustaf Johanssons (eller Janssons, nämnd i testamentet) son Gustaf Theodor Gustafsson, senare bl.a. kyrkorådsledamot, arrendator i Pasta, vilket berättats av dottern nu 86-åriga Elisabet Gustafsson på Skogsgården i Skultuna. Hennes farmor Carolina Ros, gift med frälsbonden, hade en syster Albertina gift med hemmansbrukaren Wilhelm Andersson på den andra Qvarnbrogården. Deras son Albert Wilhelm Andersson, gift med Matilda Jönsson, hade två döttrar, Ingeborg gift Brunfelter och Elsa gift Ingemarsson, nuvarande Kvarnbroägare. Vi tacka dem för lån av gamla handlingar och kompletterande upplysningar.

Bland dem som utnyttjat frisängen på lasarettet var f. jordbruksarbetaren Adolf Fredrik Ek i Pasta.

Bland dem som läser dessa rader är säkert flera som tidigare till jul eller i år fått bidrag ur Palmstruchs fond. — De andra fondgivarna skall jag berätta om en annan gång.

Den som besöker lasarettet kan i gamla huvudbyggnadens hall läsa på den vänstra marmortavlan: "Donationer. Västmanlands Läns Centrallasarett ... (som andra namn) Fröken Palmstruchs 1875"

Sammanställt av S. Jönson

Till flydda tider återgår ...

Jag sitter och läser i ett gammal utdrag av ett protokoll som har skrivits hos Uppsala Universitets Drätsel-nämnd den 28 maj 1878.

Den gamle akademitorparen Jan Jansson, min farfars far, har avlidit och nu måste det vara en ny arrendator på Snaret. Ett förslag var att Snaret skulle läggas tillsammans med de två gårdarna som kallades Klockartorpet och som gränsar till Snaret. Men som åbon L.E. Kihlström var mycket gammal, så ansågs det icke tjänligt att sammanslå gårdarna.

Men då ingen av Jan Janssons barn var hågade att överta, inte ens sonen Gustav som i flera år varit hemma och hjälpt fadern, ville ha gården utan begärde att få arrendera bara 3 tunn. Det blev dock avslag av drätsel-nämnden.

Men nog fanns det barn att ta utav i den janssonska familjen, 6 jäntor och 4 pojkar. Janssons var en noggrann karl för han förde en födelsebok över sina barn vart efter de kom till i denna världen. Så här börjar den: "Den 16 april 1827 trädde jag i äktenskap med Anna Lisa Andersdotter uti Snaret och Romfartuna." Sen är alla barnens namn antecknade på dagen och klockslaget som de föddes under dygnets timmar.

Min farfar som nu var gift och fanns på annan ort sökte arrendet och blev antagen. Som pojke fick han plats som dräng i Vagersta vid Per-Lars gården. När arbetet inte räckte till för alla på gården så skickades drängarna på forväg. Så min farfar har kört många vändor mellan Västerås och Falun. Efter några år som dräng blev han elev vid lantbruksskolan på Julpa gård. Sen blev han rättare, först på Värmdön och därefter vid Sala sockens prästgård, och det var därifrån han sökte sig tillbaka till Snaret.

Före min farfars far var det vid Snaret två arrendatorer. Den första: Rusthållare Erik Ersson från Romfartuna född 1745. Den andra: Bonden Jan Ersson från Haraker född 1777. Om dessa familjer vet jag inget.

Anselm (Augustson), 71 år, förr Snaret, nu Sunnansjö.